श्री ५

३२८ स्मृ : ६५

[illegible]

निर्णयसि

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. " Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(1)

अथसप्तमपंचमयोःसापिंड्यनिर्णयः॥पिंडेन
सहवर्ततइतिसपिंडः॥सपिंडस्येदंसापिंड्यं॥त
त्द्विविधं॥सगोत्रेचान्यगोत्रेच॥तत्रसगोत्रेमनु
राह॥लेपभाजश्चतुर्थाद्याःपित्राद्याःपिंडभागि
नः॥पिंडदःसप्तमस्तेषांसापिंड्यंसाप्तपौरुषं॥
यन्मनुनोक्तंतत्तुज्ञातिविषयएवेतिज्ञेयं॥अन्य
न्नेति॥ज्ञातिव्यतिरिक्तेपिसापिंड्यमत्रोक्तवान्
भाष्यकारः॥संतानंभिद्यतेयस्मात्कन्यायाश्चसु
तस्यच॥तत्रैवासप्तमादर्वागन्यगोत्रात्तुजाय
ते॥१॥संततिःपुरुषस्यादिस्त्रियाश्चापिचवायदि
॥सापिंड्यंतद्विजानीयाद्[illegible]धोविवाहके॥२॥
पितृतःसप्तमाद[illegible]पंचमाद्यथा॥सपिं
डतानुभावेननोद्[illegible]न्यका॥३॥तथान्वा
र्यः॥संतानंभिद्यतेय[illegible]जादुभयत्रतः॥नेत
श्चगणयेदीमान्[illegible]चकन्यका॥४॥अ
सपिंडांचवरयेत्पितृतःसप्तमात्परं॥मातृतःपं
चमादूर्ध्वंसमसमानार्षगोत्रजां॥५॥याज्ञवल्क्
न्वयः॥मूलगोत्रादन्यगोत्रामुद्वहेदष्टमोऽष्टमीं॥
अन्यगोत्रादन्यगोत्रांषष्ठःषष्ठींसमुद्वहेत्॥६॥
पंचमात्सप्तमादर्वाक्कन्यामुद्वाहयेद्यदि॥स्वस
रंमातरंचापिद्विजःस्याद्गुरुतल्पगः॥७॥सापिं
ड्यंमुनिभिःप्रोक्तंमातृतःपितृतःक्रमात्राज
सापिंड्यंविजानीयान्नर्मदोत्तरवासिनां॥८॥
पिंड्यंसप्ताद्गुरुश्चार्याःसंकोच्यापिसपिं

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

॥ज्ञातव्यंतश्च धर्मज्ञैर्न मेदायाश्च दक्षिणे ॥९॥ पंच
मी चैव मातृतः पितृतः स्तथा ॥ त्रीणि चातीत्य मातृत
चेतीत्यैव पितुः ॥१०॥ संग्रहे ॥ चतुर्थीमुद्वहेत्कन्यांप-च
मानतु पंचमी ॥ षष्ठीं समुद्वहेत्कन्यां पंचमानतुपंचमी
॥११॥ त्रोंकरः ॥ गण्यानामार्षजोपसो पंचमः पंचमीदपि
विवाहोनेवकर्त्तव्यो न्यूनः श्रेष्ठकः शुभावहः ॥१२॥ तृती
यां वा चतुर्थीं वा पक्षयो रुभयोरपि ॥ विवाहयेन्मनुः प्राह पा
राशर्यो यमो ङ्गिराः ॥ अन्ये ॥ भवेतां पूर्वजा त्सुश्रोतयोरपि पंचमं
तिः ॥ पंचमः पंचमीं कन्यां न तत्र वरयेद्द्विजः ॥ कन्ये द्वे पूर्व जा
त्स्या तां संततिः स्यात्तयोरपि ॥ पंचमः पंचमी तत्र वरः कन्यां
समुद्वहेत् ॥१५॥ कन्या पुत्रो च संततौ पूर्वजान्संततिस्तयो
र्द्विस्याद्वरयेत्तत्र पंचमः पंचमीं यदि ॥१६॥ आचार्यः ॥ कन्
स्य स्वसा पितृमातृसंज्ञा भवेद्यदि ॥ स्वसृसंज्ञाथवा पुत्री भ्रे
तां नोवरयेद्बुधः ॥१७॥ हेमाद्रौ ॥ चतुर्थी पंचमी वापि षष्ठी वा मातृसं
ज्ञका ॥ स्वसृसंज्ञा च संज्ञातां सज्ञातां परिवर्जयेत् ॥१८॥ तथा च
हेमाद्रौ ॥ यत्रोक्त सापिंड्यं निवर्त्तेत सर्वं तत्रैव कन्या यदि मातृसंज्ञा
पुत्री यदि स्याद्भगिनी यदि स्यात्तदा विवाहो न कदाचिदेव ॥१९॥
पुत्री विषये केचिदाहुः ॥ पुत्रिकामुद्वहेद्द्विजः केचिदाहुर्वरं न
हि ॥ भगिनी मातरं चैव यदि चेत्सम्मतिस्तो भवेत् ॥२०॥ आचार्यः ॥
धात्री पुत्री स्वसारं च नैव तां वरयेद्द्विजः ॥ केचिदाहुः क्वचि
द्द्विजो पुत्रिकामुद्वहेदिति ॥२१॥ तृतीयां वा चतुर्थीं वा पंचमीं
पितृमातृतः ॥ दक्षिणेतूद्वहेत्कन्यां स्वसारं मातरं विन
॥२२॥ जननी भगिनी चैव पुत्री संज्ञा च कन्यका ॥ नेव तां
वरयेद्विप्रो गालवो मुनिरब्रवीत् ॥२३॥ तथा च व्याघ्रप
दः ॥ उद्वहेद्दक्षिणे विद्वान्मातुलस्य च वै सुतां ॥ उत्तरेनोद्वहे
द्विप्रोह्येष धर्मः सनातनः ॥ आचार्यः ॥ मातुलस्य सुतां विप्रो द
क्षिणे तां समुद्वहेत् ॥ वर्जनीया प्रयत्नेन सेव वाजसनेयि

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(३)

स्यां चापककर्कभे। न वस्यांसिंहकीटाख्यावेकपद
श्यां धनुर्झषौ। वृषभीनौ त्रयोदश्यां दशस
र्वास्सप्तम्यां ग्रहाः। दग्धसंज्ञानि यत्कर्म कृतं स
र्वं विनश्यति।१। तिथयो मासशून्याश्च शून्य
न्यल्लग्नानि यानि च। मध्यदेशे विवर्ज्यानि न
दूष्याणीतरे षु तु। पंगुवंधकाणलग्नानि मास
शून्याश्च राशयः। गौडमालवयोस्त्याज्याअ
न्यदेशे न गर्हिताः।१। कुंडैचैत्रे कोणो चतु
मेलूपचयो विना। एको विवलवांश्चाधि
शून्या तिथ्युडु नाशकाः।१। ॥अथ उत्पातमृ
त्युकाणादिसिद्धयोगाः॥ विशाखादि चतुर्वेग
मर्कनाराादिषु क्रमात्। उत्पातमृत्युकाणा
ख्याश्चापयोगाश्च मतसंयुताः।१। सिद्धयोगा
नां तिथि[illegible]वं॥ अर्के हस्ता
पंचमी चैसोमे[illegible]या। अश्विनी स
प्तमी भौमे बुधे मै[illegible]ष्टमी। गुरौ पुष्य
नवमी दश[illegible]गो एकादशी श
नौ ब्राह्मं च उपसंत[illegible]बुधे।१। ॥अमृ
तसिद्धयोगाः।१। ॥कार्ये वशोनाम तयो ग
स्पत्निं घत्वं। विवाहे गुरुपुष्य प्रयाणे श
नि रोहिणी। भौमाश्विनी प्रवेशे च षष्ठमा स
मरं यात्रै वं॥ ॥आनंदयोगाः॥ आनंदः १ काल
दंडश्च २ धूम्रो ३ धाता ४ च सौम्यकः। ५ ध्वां
क्षः ६ केतुश्च ७ श्रीवत्सो ८ वज्र ९ कं १० मुद्गर ११ स्था
धा। छत्रं १२ मित्रं १३ मानसं १४ पद्म १५ लुं
बस्तथैव च। उत्पात १६ मृत्यु १७ काणश्च १८
सिद्धि १९ शुभा २० मृतारव्य १ मुशलं २२
गद २३ मातंगो २४ रक्ष २५ श्चरस्थिर २६ सु

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

यथाक्रमं । तृतीया च चतुर्थी च फाल्गुने
सितकृष्णयोः । तिथयो मासशून्याख्या वंश
वित्तविनाशनाः । आसु श्राद्धं प्रकुर्वीत नैव
मंगलमाचरेत् ।।१।। अथ तिथिनक्षत्रसंबं
धिदोषाः ।। ।।द्वितीयपाचानुराधा उत्तरा
च तृतीयया । पंचम्या च मघा पुष्या चित्रा
स्वात्या त्रयोदशी । एषु कार्यं कृतं चेत्स्या
त् षण्मासाभ्यंतरं ध्रुवं । प्रतिपद्युत्तरा
षाढा नवम्यां कृत्तिका यदि । षष्ठ्यां भाद्र
पदाष्टम्यामेकादश्यां च रोहिणी । द्वाद
श्यां च पदाश्लेषा त्रयोदश्यां मघा य
दि ।। ।।चैत्रादिमासशून्यनक्षत्राणि
अश्विनी रोहिणी चैत्रे मूलं च पै परिकी
र्त्तिते ।। चित्रास्वाती [illegible] शाखे ज्येष्ठे वि
श्वेज्यतारके । प[illegible] च पाषाढे श्राव
णे हरिविश्वभे । [illegible] वा रुपांत्यर्द्दे म
रुषाढश्च युज्यापि [illegible] कार्तिके पितृवह्य
र्द्रो सौम्ये चित्रादिदेवते । पोषे दस्रक
राद्रास्तु माघे मूलं चादिकुंभं । तपस्ये भ
कृभरणीशून्यमान्याकु रग्रजाः । एषु
य त्कृतं कर्म धनैः सह विनश्यति ।।१
चैत्रादिमासेषु शून्यराशयः ।। ।।घट
मत्स्य वृषो युग्ममेषकन्या सवृश्चिका
तुला चापकुली राख्या मृग सिंहाश्च रा
शयः । चैत्रादौ मासशून्याख्या वंशवि
त्तविनाशदाः ।।१।। तिथियोगेन दग्धल
ग्नानि ।। ।।मृगुसिंहौ तृतीयायां प्रथमे
यां तुलावृषौ । पंचम्यां द्वंद्व कन्ये च सप्तमे

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

वे उत्तरी यापि शिलापात्रकर्तद्रव्य विपर्यये ।
॥ उत्तरी यापि शिलापात्रकर्तद्रव्य विपर्यये । द
त्तां जलीं दद्यात्सर्वपिंडांस्तथैव न चेति स्मृत्यर्था
प्यां ॥ ॥ अथ पंचतोमोत्पत्तिः । ब्राह्मे । शिरस्तु प्र
थमपिंडेन प्रेतस्य क्रियते सदा । द्वितीयेन तु कर्णाक्षी
नासिकाश्च समासतः । गलोस्कंधभुजवक्षांसि तृतीये
यथाक्रमं । चतुर्थेन तु पिंडेन नाभिलिंगगुदानि च
जानुजंघे तथा पादौ पंचमेन तु सर्वदा । सर्वमर्मा
णि षष्ठेन सप्तमेन तु नाडयः । दंतलोमान्यष्टमेन
वीर्यं तु नवमेन च । दशमेन तु पूर्णत्वं तृप्तता क्षुद्वि
पर्यय इति ॥ ॥ अथ पाथेयश्राद्धलक्षणं ॥ ब्रा
ता तपः । भूलोकात्प्रेतलोकं तु गंतुं श्राद्धं समा
चरेत् । तत्पाथेयं हि [illegible] तस्य मुत्रस्य
ख्यं च ॥ ॥ अथ सद्यः शौचं एकाहाद्वि शौचं त्र्य
हाशौचं [illegible] ब्राह्मे । सद्यः शौचं त
थैकाह सद्यः स च [illegible] अहाशौचे द्विती
ये द्विके कर्तव्यं त्व [illegible] न च [illegible] शुद्धिः स्व
र्वं मुहूर्तप्रकरणे [illegible] अथ गंगायां अस्थि
निक्षेपः ॥ ॥ यमः ॥ [illegible] तथा मासे म
लिम्लुचे । गंगायां [illegible] न कुर्यादिति गौ
तमः । इदद दशाहात् ऊर्ध्वं [illegible] अंतर्दशाहे न दोषः ।
ततो गत्वा ० क्षिपेत्तीर्थे स्पर्शदोषो न विद्यते ॥
मूत्रं पुरीषाचमनं कुर्वन्नास्थी निधारयेत् ॥ ॥
अथ नवश्राद्धं ॥ अंगिराः ॥ प्रथमे द्वितीये त्रि
च पंचमे सप्तमे तथा । नवमैकादशे चैव तन्नवश्रा
द्धमुच्यते ॥ ॥ अन्यारोहणे तु ॥ नवश्राद्धानि
सर्वाणि सापिंडीकरणे पृथक् ॥ एक एव वृषो
त्सर्गो रेवत्र प्रदीयते ॥ ॥ अथ दशाहः ॥ ॥
देवलः ॥ दशमेहनि संप्राप्ते स्नानं ग्रामाद्बहिर्भवे
त् । तत्र त्यजेयुर्वासांसि केशश्मश्रुनखानि
च । पुत्रपत्नी च वपनं कुर्यादेते यथाविधि

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6)

अथदंपत्योरेककालमृते ॥ "आपस्तंब: ॥ द्वा
हांतमेकतंत्रत्वं । अस्थिसंचयनं मध्येकं । उद
कपिंडदानादिपृथगेव ॥ सहगमने चैवं । तद
हमदनरत्ने भाष्यार्थसंग्रहकाल: ॥ एककाल
मृतौ भार्याभर्तारौ च यदि चेद्द्वयो: । तंत्रेणाहरने
कुर्यात्पिंडश्राद्धं पृथक्पृथक् ॥ अथसहगम
ने ॥ "मृतं पतिमनुव्रज्य या नारी ज्वलनं गता
अस्थिसंचयनांतोऽस्या भर्तुः संस्कार एव हि ॥
अथसहगमने सर्वत्र पाकैक्यं ॥ प्रचेता: । एकचि
त्यां समारूढौ म्रियेते दंपती यदि । तंत्रेणाश्र
पणं कुर्यात्पृथक् पिंडं समाचरेत् ॥ "अथाशौचे वर्
ज्यानि । शंख: । दानं प्रतिग्रहो होम: स्वाध्याय: पि
तृकर्म च । प्रेतपिंड[illegible]माशौचे विनिवर्त
ते ॥ "अथनग्नप्र[illegible]दे यादि ॥ भारद्वाज
वासो [illegible] पश्चाद्दिने । नग्नप्र
च्छादनश्राद्धे [illegible] आह्लणा यनि
वेदयेत् ॥ "अथ [illegible] च्छादने विशेष: ॥
[illegible] । तिलोदकं तथा [illegible] नग्नप्रच्छादनादिकं
रात्रौ न कुर्वीत [illegible] री [illegible] रथकं ॥ "अ
थप्रेतापिंड: ॥ हेमाद्रौ "[illegible] दशाहपिंडास्तु क्षत्रिये
द्वादशस्मृता: । वैश्ये पंचदश प्रोक्ता: शूद्रे त्रिंशत्प्र
कीर्तिता: ॥ "अथ युद्धमृतादे: सद्य:शौचे महाशौ
चे पिंडासंख्या नैवोक्ता: । सद्य:शौचे प्रदातव्या: सर्वेपि
युगपत्तथा । त्र्यहाशौचे प्रदातव्या: प्रथमे त्वेक
एव हि । द्वितीयेऽहनि चत्वारस्तृतीये पंच चैव हि ।
मातलप: । आशौचस्य च ह्रासेपि पिंडान्दद्याद्दश
तु । तत्रैकपात्रेस[illegible]दशपिंडान्दद्यात् ।
[illegible]दशाहे[illegible] न नात्प[illegible]स्यान्मरणं यदि । प्रेतमुद्दि
श्य कर्तव्यो पिंडान्स्वबंधुभि: । प्रारब्धे प्रेतपिंडे [illegible]
[illegible]चेज्जनन भवेत् । तथैवाशौचापिंडाद्यशे
[illegible] दद्यादद्याविधि: । शावाशौचस्य मध्ये तु शा
[illegible]त्पते यदि । प्रेतकं [illegible] तदाकार्यं तुल्यता तेन
कृता ॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

पा। तत्र शेषमलं साऽपाणि सर्पः। पृथक्कृते ते
हृस्यतिः। विवाहोत्सवयज्ञेषु त्वंतराम् तस्कृतके
पूर्वसंकल्पितान्येषु न दोषः परिकीर्तितः॥ ॥अ
पक्वान्नगृहे भोजन निषेधः। भविष्ये। अप्रजायांत
कन्यायां न भुंजीत कदाचन। दौहित्रस्य मुखं दृष्ट्वा
किमर्थमनुशोचसि। अप्रजायां तु कन्यायां
नाश्नीयात्तस्यवैगृहे। अथ भुंजीत मोहाद्वै
भ्यायशोनरके व्रजेत्॥ ॥अथ परिवेत्तापरि
वित्तिदोषः। गर्गः। दाराग्निहोत्रसंयोगं यः
कुर्यादग्रजेस्थिते। परिवेत्ता स विज्ञेयः परि
वित्तिस्तु पूर्वजः। अथ परिवेत्रादिदोषाभा
वः॥ ॥पितृव्यपुत्रे सापत्ने परदारसुतेषु
च। विवाहाधानयज्ञादौ परिवेदो न दूषणं
अथ नांदीश्रा[illegible]र्या॥ ॥नां
श्राद्धं पिता कुर्या[illegible]ग्रहेतुनः। अ
ऊर्ध्वं प्रकुर्वीत स्वयमेव [illegible]न्दिकमिति स्म।
॥अथ मधुपर्क[illegible]ख्यातः कर्तव्यः॥
स्य माणवेषा[illegible]मार्गतः। म
र्कः प्रदातव्यो ह्यन्येषां[illegible]विदातरि ह्रति
परिशिष्टे। कन्यादाने प्रपितामहपूर्वकं ना
न्दीनं। स्मृत्यर्थसारे। नांदीमुखे विवाहे च प्रपित
महपूर्वकं। नामसंकीर्तयेद्विद्वान् कन्यायाश्चै
वमेव हि॥ ॥अथ विवाहाग्नेरुत्पत्तिः॥ शौ
नकः। यद्दिरात्रौ विवाहाग्निरुत्पन्नः स्यात्त
थासति। उपक्रम्योत्तरस्याह्नः सायं परिचरेद्द
नं। यद्दिरात्रौ नवनाडीमध्ये त्युत्पत्तिस्तदा
तदैव होमारंभः। तदुत्तरं चेत्सरेदिनं सायमा
रंभ इति सुदर्शनभाष्ये॥ ॥अथ गृहप्रवेश
॥ प्रविशेषः॥ आश्वलायनः। अर्धरात्रव्य
तेतु परेद्युः प्रातरेव हि। गृहप्रवेशनीयः स्या

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

वोत्तरं। मासोत्तरं तत्रविवाहइष्यतेश्राति
एवास्सूतकान्निर्गमोपरै॥। ज्योतिःसागरे। दु
र्भिक्षे राष्ट्रभंगे च पित्रोर्वा प्राणसंशये। प्रौढ
यामपिकन्यायांनानुकूल्यंप्रतीक्ष्यते॥ ॥अ
थ विवाहादौ आशौचे सति॥ ॥याज्ञवल्क्यः॥ दा
ने विवाहयज्ञे च संग्रामेदेशविप्लवे। आपद्यपि
च कष्टायां सद्यःशौचंविधीयते॥ ॥केषांचित्स
र्वेक्षते ब्रह्मपुराणे॥ दातुः प्रतिग्रहीतुश्च कन्या
दाने च नो भवेत्। विवाहविषये कन्यायाः लाज
होमादिकर्मणि। व्रतयज्ञविवाहेषु श्राद्धे होमार्च
ने जपे। आरब्धे सूतकं न स्यादनारब्धे तु सूतक
मिति विष्णुवचने॥ प्रारंभस्तु वैवाहिकः। आरंभो
रणं यज्ञे संकल्पो व्रतसत्रयोः। नांदीमुखं वि
वाहादौ श्राद्धे पाकपरिक्रिया। वरणमिति मधुप
र्कं। गृहीतमधुपर्कस्य यजमानस्य ऋत्विजः
पश्चादाशौचे पति[illegible]दिति निश्चयः। म
धुपर्कात्पूर्वं तु आशौचे [illegible] वतीति बुद्धिविवेक
॥ ॥अथ यज्ञविवाहचौलोपनयनेषु जननसू
तकादिसंकटे पूर्वं नांदीश्राद्धविधिः॥ ॥एकविं
शाहे यज्ञे विवाहे दशवासराः। त्रिषट् चौलोपन
यने नांदीश्राद्धं विधीयते॥ ॥संग्रहे॥ सं
कटे समनुप्राप्ते सूतके समुपागते। कूश्मांडै
र्भिर्घृतं हुत्वा गां च दद्यात्पयस्विनीं। चूडोपन
यनोद्वाहप्रतिष्ठादिकमाचरेत्। यदैव सूतकप्रा
प्तिस्तदैवाभ्युदयक्रिया॥ ॥अथ अन्नादि
विशेषः॥ षट्त्रिंशन्मते। विवाहोत्सवयज्ञेषु
तरामृतसूतके। परैरन्नं प्रदातव्यं भोक्तव्यं च द्वि
जोत्तमैः। परैरसगोत्रैः। भुंजानेषु तु विप्रेषु त्वंत
रामृतसूतके। अन्यगेहोदकाचांताः सर्वे ते शुच
यः स्मृताः। एतदाशौचात्पूर्वमेव पक्वकृतान्न

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

ने। विवाहे पार्थिवा त्राणां कृत्वाधिविप्रो न दोषभाक्
अन्यथा दोषमाप्नोति कृत्वा चांद्रायणं चरेत्॥
अथ वर्ज्यनीयकन्याः॥ याज्ञवल्क्यः॥ सुरापी व्या
धिता धूर्ता वंध्यार्थघ्न्यप्रियंवदा। स्त्रीप्रसूश्चा
धिवेत्तव्या पुरुषद्वेषिणी तथा। मनुः॥ वंध्याष्ट
मेधिवेत्तव्या दशमे तु मृतप्रजा। एकादशे स्त्रीज
ननी सद्यः स्त्वप्रियवादिनी॥ ॥अथ द्वितीयवि
वाहहोमे अग्निः। कात्यायनः॥ सदारोन्यान्पुन
र्दारानुद्वोढुं कारणांतरात्। यदि इच्छेदग्निमान्कु
र्यात्क्व होमोस्य विधीयते। स्वेग्नावेव भवेद्धोमो
लौकिके न कदाचन॥ ॥त्रिकांडमंडनः। आद्या
यां विद्यमानायां द्वितीयामुद्वहेद्यदि। तदा वैवा
हिकं कर्म कुर्यादावसथेग्निमान्। सुदर्शनभाष्ये
तु द्वितीयविवाहो लौकिकेग्नन्न पूर्वोपासने। इदं
चासंभवे। ॥अथ पत्नीलक्षणं॥ याज्ञवल्क्यः
आज्ञासंपादिनी दक्षा वीरसूः प्रियवादिनी। त्य
जन्दाप्यस्तृतीयांशमद्रव्यो भरणं स्त्रियः॥ ॥
अथाग्निहोत्रे होमकालः॥ छंदोगपरिशिष्टे।
उदितेनुदिते चैव समयाध्युषिते तथा। सर्वथा
वर्ततिमे श्रुतीत्येवं वैदिकी श्रुतिः। एषां स्वरूपं तत्रै
व। रात्रेः षोडशो भागो ग्रहनक्षत्रभूषिते। का
लं त्वनुदितं ज्ञात्वा होमं कुर्याद्विचक्षणः। तथा प्र
भातसमये नष्टे नक्षत्रमंडले। रविर्यावन्न दृश्ये
त समयाध्युषितं वदेत्। रेखामात्रं प्रदृश्येत र
श्मिभिश्च समन्वितः। उदितं तद्विजानीया
त्तत्र होमं प्रकल्पयेत्॥ ॥सायं तु स एव। या
वत्सम्यग्भाव्यंते नभस्यृक्षाणि सर्वतः। न च लो
हितिमापैति तावत्सायं तु हूयते॥ ॥अथ षो
डश संस्काराः। गर्भाधानं पुंसवनं सीमंतो
जातकर्म च। नामक्रिया निष्क्रमोन्नप्राशनं
वपनक्रिया। कर्णवेधो व्रतादेशो वेदारंभक्रि
याविधिः। केशांतः स्नानमुद्वाहो विवाह

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

...तयज्ञे।विद्वो विदुः॥ ॥अथ मधुपर्कः क्रमात्
दौ केषांकन्यादानादुत्तरं॥ तिष्ठेत्पूर्वमुखो दाता
वरः प्रत्यङ्मुखो भवेत्।मधुपर्कीर्तितायेनांत
स्मै दद्यात्सदक्षिणामित्याश्वलायनपरं।तैत्ति
रीयाणांतु दानोत्तरं मधुपर्कोक्तः सुदर्शनाचा
र्येण॥ ॥अथ नांदीश्राद्धे कृते ससपिंडानां
नियमः॥गार्ग्यः॥ नांदीश्राद्धे कृते पश्चाद्याव
न्मातृविसर्जनं।दर्शश्राद्धं क्षयश्राद्धं स्ना
नं शीतोदके नच।अपसव्यं स्वधाकारं नि
त्यश्राद्धं तथैव च।ब्रह्मयज्ञं चाध्ययनं नदी
सीमाविलंघनं।उपवासव्रतं चैव श्राद्ध
भोजनमेव च।नैव कुर्युः सपिंडाश्च मंट
पोद्वासनावधि॥ ॥अथ स्पृष्टास्पृष्टिः॥
बृहस्पतिः॥तीर्थे विवाहे यात्रायां संग्रामे
देशविप्लवे। नगरग्रामदाहे च स्पृष्टास्पृ
ष्टिर्न दुष्यति॥ ॥अथ वधूप्रवेशे। निषिद्धं।
समे च वर्षे समे मासे यदि नारी गृहं व्रजेत्।
आयुष्यं हरते भर्तुः सा नारी मरणं व्रजेत्॥ ॥
अथ विवाहोपनयनानंतरं वर्षमध्ये कृत्याज्य
॥ स्नानं सचैलं तिलमिश्रकर्म प्रेतानुयानं क
लशप्रदानं।अपूर्वतीर्थामरदर्शनं च विव
र्जयेन्मंगलतोब्दमेकं।मासषट्कं विवाहादौ व्र
तप्रारंभणे नव।जीर्णभांडादिकं त्याज्यं गृहसं
मार्जनं तथा॥ ॥हेमाद्रौ स्मृत्यंतरे।विवाहव्र
तचूडासु वर्षमर्धं तदर्धकं।पिंडदानं मृदा स्नान
न कुर्यात्तिलतर्पणं॥ ॥भोजनात्पूर्वं भोजना
नंतरं कृत्यं॥ ॥व्यासः॥भुक्त्वा समुद्वहेत्कन्यां स
वित्रीग्रहणे तथा।उपोषितं सुतां दद्यादुर्वितत
॥अथ विवाहादौ एकयानेकप
पङ्क्तिज्ञातये॥ ॥अथ विवाहादौ एकयानसमारोह एकपात्रे च भोज
न भोजनं नाएकयानसमारोह...

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

तुद्रेपर्वसु स्नायादमायां च विशेषतः। पाये।
मते सर्वैरमायां च स्नानमाचरेन्नु। स्कांदे। पुन
तिपर्वणि स्नात्वा तर्पणैः सरितां पतिः। कदाचिद
नैवात्र स्नानं कुर्यादपर्वणि॥ "अस्यापवादः प्र
भासखंडे॥ पर्वकाले च संप्राप्ते नदीनां च समाग
मे। सेतुबंधे तथा सिंधौ तीर्थेष्वन्येषु संयुतः। एव
मादिषु सर्वेषु मध्या स्नाने च सर्वदा॥ "अथाश्व
त्थस्पर्शः॥ भारते॥ "अश्वत्थसागरौ सेव्यौ। न स्प
ष्टव्यौ कदाचन। अश्वत्थं मंदवारे तु सागरं पर्व
णि स्पृशेत्॥ "अथ विवाहभेदाः। ब्राह्मो दै
वस्तथा चार्षः प्राजापत्यस्तथासुरः। गंधर्वो
राक्षसश्चैव पैशाचश्चाष्टमो मतः॥ एतेषां व्य
वस्थास्मत्पंथरे॥ "चत्वारो ब्राह्मणस्याद्या
राज्ञां गंधर्वराक्षसौ। राक्षसश्चासुरो वैश्यो
शूद्रे चांत्यकग[illegible]पः पैशाचः॥ "
अथ बालादिषु कुमारका[illegible]ः॥ शातातपः। प्रा
क्चूडाकरणाद्बाल[illegible]प्राशना[illegible]शिशुः।
कुमारकस्ता[illegible]यान्मौंजी। निबंधनं॥
"अथ देशांतरमृतस्य श्राद्धकालः॥ पराशरः
देशांतरगतो नष्टस्तिथिर्न ज्ञायते यदि। कृष्णा
ष्टमी ह्यमावास्या कृष्णा चैकादशी तथा। उदकं
पिंडदानं च नवश्राद्धं च कारयेत्॥ "अथ देशां
तरगतस्य कालपरीक्षा। मनुः। प्रोषितस्य त
था कालो गतश्चेद्द्वादशाब्दिकः। प्राप्ते त्रयोद
शे वर्षे प्रेतकार्याणि कारयेत्। बृहस्पतिः॥
यस्य न श्रूयते वार्ता यावद्द्वादशवत्सरात्।
कुशपुत्रकदाहेन तस्य स्यादवधारणा। अ
ष्टव्यो। पितरि प्रोषिते यस्य न वार्ता नैव चाग
मः। ऊर्ध्वं पंचदशाद्वर्षात्कृत्वा तत्प्रतिरूपकं।

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

...मृतभार्यैः प्रजायते तत्कर्मणा वि...
...न्यादाने त्रयं च रेत्॥ (12)
ग्नेपरिग्रहः। त्रेताग्निसंग्रहश्चैव संस्काराः षोडश
स्मृताः॥ ॥अथ द्वितीयविवाहे कालः॥ प्रमदाम्
तिवत्सरादूर्ध्वतः पुनरुद्वाहविधिर्वरस्य च। विषमे
युगवत्सरे शुभो युग्मो चाविमृति प्रदो भवेत्॥ ॥
अथ पूजायां शालग्रामाः॥ ॥शालग्रामाः से
माः पूज्याः समेषु द्वितयं नहि। विषमा नैव पूज्या
स्युर्विषमेष्वेक एव हि। शालग्रामशिलाभग्ना पू
जनीयास चक्रका। चत्वारो ब्राह्मणैः पूज्यास्त्रयो
राजन्यजातिभिः। वैश्येर्द्वावेव संपूज्यो तथैक
शूद्रजातिभिः। पाद्मे॥ तत्राप्यामलकी तुल्या पू
ज्यास्तद्वैव याभवेत्। यथा यथा शिलास्तद्वत्
तथास्यानुमहत्फलं॥ ॥अथ पूजायां चक्रां
किताः॥ चक्रांके मिथुनं पूज्यं नैकं चक्रांकमर्च
येत्। चक्रांकमिथुनाभावे शालग्रामं प्रपूज
येत्॥ ॥अथ तु[illegible]॥ वैधृतौ च व्यती
पाते भौमभार्गव[illegible]तु। पर्वद्वये च संक्रांतौ द्वा
दश्यां सूतकद्वये। तुलसीं ये विचिन्वंति ते छिंदं
ति हरेः शिरः। वि... छिंद्यात् तुलसीं विप्रो
द्वादश्यां वैष्णवः क्वचित्। देवार्थे तुलसीच्छेदो होमा
र्थे समिधां तथा। इंदुक्षये न दुष्येत गवार्थे तुल
स्यास्य च॥ ॥अथ तुलसीग्रहणमंत्रः॥ पाद्मे॥ तु
लस्यमृतरूपासि सदा त्वं केशवप्रिये। केशवार्थं
विचिन्वामि वरदा भव शोभने॥ ॥अथ पुष्पादि
पर्युषितत्वं। भविष्ये। प्रहरं तिष्ठते जाती करवीर
महर्निशं। तुलस्यां बिल्वपत्रेषु सर्वेषु जलजे
षु च। न पर्युषितदोषोस्ति मालाकारगृहेपि च।
नारदीये॥ वर्ज्यं पर्युषितं पुष्पं वर्ज्यं पर्युषितं ज
लं। न वर्ज्यं तुलसीपत्रं न वर्ज्यं जाह्नवीजलं॥ ॥
अथामलकस्नानं॥ व्यासः। श्रीकामः सर्वदा स्ना
नं कुर्वीतामलकैर्नरः। सप्तमी नवमी चैव पर्व
...विवर्जयेत्॥ ॥अथ समुद्रस्नानं॥ (12)

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

ॐ ॥ उत्पन्नाग्निलक्षणं । दर्भाग्नेऽग्निं तु प्रज्व
ल्य पुनर्दर्भैः स्कः संयुतः । पुनर्दर्भेततीयेऽग्नेरेव
उत्तेप नः स्मृतः । चंडालाग्निरमेध्याग्निः सूतिकाग्नि
श्च कर्हिचित् । पतिताग्निश्चिताग्निश्च न शिष्टग्रह
णोचितः ॥ ॥ अथ प्रेतदाहे शूद्रानीततृणकाष्ठा
न्यादौ दोषः । यमः । यस्यानयति शूद्रोऽग्निं तृणकाष्ठ
हवींषि च । प्रेतत्वं च सदा तस्य स चाधर्मेण लिप्य
ते ॥ ॥ अथ प्रेतनिर्हरणे दिङ्नियमः । मनुः । दक्षिणे
न मृतं शूद्रं पुरद्वारेण निर्हरेत् । पश्चिमोत्तरपूर्वैस्तु
यथायोग्यं द्विजातयः ॥ ॥ अथाहिताग्निमरणे
पात्रविनियोगः ॥ पराशरः ॥ शम्यां शिश्ने विनिक्षिप्य
अरणी मुष्कयोरपि । जुहूं च दक्षिणे हस्ते वामे तूपभृ
तं न्यसेत् । कटे तु स्रुवं दद्यात् पृष्ठे च मुसलं न्यसे
त् । उरसि क्षिप्य दृषदं तंडुलाज्यतिलान्मुखे । श्रोत्रे
च प्रोक्षणीं दद्यादाज्यस्थालीं तु चक्षुषोः । कर्णे
नेत्रे मुखे घ्राणे [illegible] लं न्यसेत् । अग्नि
होत्रोपकरणमशेषं तत्र निक्षिपेत् ॥ ॥ अथ न
ष्टप्रेतदाहः । प्रचेताः [illegible] प्रेतस्य पुत्राद्यैर्वस्त्रा
द्यैः प्रज्वलनं ततः । न [illegible] के विदेशे यं प
रित्यजेत् । आहृत्य [illegible] मदग्ध्यो न गतः कस्य
चिद्दापदि । यथा । निःशेषं तु न दग्धव्यः शेषं किंचि
[illegible] ॥ ॥ अथ दहनकालेऽग्निनाशे ॥ मदनर
त्नकारः ॥ [illegible] नेष्टे क्वापि विद्रोतावाग्नि
लेयक्रमपार्श्वः । यजमाने मृते क्वापि चिह्नं लब्ध नाशे
[illegible] । वर्षाद्यैर्निर्हृतेऽग्नौ तु कथं प्रेतचिह्नं लब्धं नाश्रो
त्रिते । वर्षाद्यैर्निर्हृतेऽग्नौ तु कुर्यात् निर्मथ्यैव तु कारयेत् ॥ ॥ अ
र्धदग्धाऽप्रदग्धेषु निर्मथ्यैव तु कारयेत् ॥
र्धदग्धाऽर्धदग्धेपात्र न्यासे कृते गतेष्वग्निषु तद्देह
धपतौ दैव [illegible] ।
यदोर्ध्वं लभ्यते क्वचित् । तदार्धदग्धकाष्ठानि
तानि निर्मथ्य तं दहेत् । यद्यर्धदग्धकाष्ठं तु त
दीयं नैव लभ्यते । तदा तु दक्षिणखंडं तु निर्द्धोह
व्यमहाडले ॥ ॥ अथ विदेशमरणे विशेषः
विदेशमरणे स्त्रीनिश्चाह पाप्यप्यसार्पषा ।
प्ये द्वाहे वा छाद्य पात्रन्यासादि पूर्ववत् ॥
इति कंदोगपरिशिष्टे ॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

...यो त्तस्य तु संस्कारं यथोक्तविधिना ततः। प
हादीन्येव सर्वाणि पित्कार्याणि कारयेत्। द्वा
शाब्दपरीक्षा पित्र्यमित्याविषयेति मदनरत्ने उ
क्तं॥ ॥अथ वयो विशेषेण कौलश्रुतीक्षा। गृह्य
कारिकायां॥ तस्य पूर्ववयस्कस्य विंशात्यब्दो
र्ध्वतः क्रिया। ऊर्ध्वं पंचदशाब्दात्तु मध्यमे
वयासि स्मृता। द्वादशाब्दत्सरादूर्ध्वमुत्तरव
यसि स्मृता॥ ॥अथ कृतौर्ध्वदेहिकस्य पु
नरागमनं। हेमाद्रौ वृद्धमनुः॥ अमृतं मृतमा
कर्ण्य कृतं यस्यौर्ध्वदेहिकं॥ प्रायश्चित्तमसौ
स्मार्ते कृत्वाग्नीनाधाय [illegible] तव्रत। जीवत्र्यब्दि समा
गच्छेद् घृतकुंभे निमज्ज्यते। उद्धृत्य स्नापयित्वा
स्य जातकर्मादि कारयेत्। द्वादशाहं व्रतं चर्या[illegible]
रात्र मथवास्य तु [illegible] ततां भार्यामन्यां वा
तद्भावतः। अग्नी[illegible]धिवद्व्रात्यस्तोमेन
वा यजेत्। अथैंद्राग्नेय[illegible]तुना गिरिं गत्वा च
रेत्तु। इष्टिमायुष्मतीं [illegible]दी स्त्रियां श्च कृतं स्त[illegible]
। ॥अथ रात्रिमृत[illegible]दीनां होर निर्बंधः॥
संग्रहे॥ रात्रौ दग्ध्वा तु पिंडांतं कृत्वा वपनवर्जितं।
वपनं नेष्यते रात्रौ श्वस्तनी वपनक्रिया। वपनं तु
प्रातः तच्च सर्वैः पुत्रैः कार्यं॥ ॥गंगायां भास्करक्षे
त्रे मातापित्रोर्गुरोर्मृतौ। आधाने सोमयागे
च वपनं सप्तसु स्मृतमिति मिताक्षरायां॥ ॥
अथ प्रेतदाहे अग्निनिर्णयः॥ आशौचप्रकाशे
क्रतुः। विधुरं विधवां चैव कपालस्याग्निना दहे
त्। ब्रह्मचारि यतिं चैव दहेदुत्तपनाग्निना। तु
षाग्निना च दग्धव्याः कन्यका बालएव च॥ ॥कपाला
ग्निलक्षणं॥ अग्निवर्णं कपालं तु कृत्वा तत्र विनिक्षि
पेत्। करीषादि ततो वह्निर्जायते यः स कपालजः॥
स्मृत्यंतरे। गृहस्थो ब्रह्मचारी च विधुरो विधवाः
[illegible]यः। औपासनश्चोत्तपनस्कषाग्निश्च कप

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(15)

मेकादशेहनि॥ ॥अथसाग्नेर्निरग्नेर्मरणे
आशौचग्रहणादिनेविशेषः। आहिताग्नौ
साग्निकेमृतेसतितद्दाहात्दहनाद्दिवसतोदश
दिनमाशौचंकुर्यात्। नमरणादिवसत इति
अनाहिताग्नौमृतेसति मरणादिवसतः आ
शौचंकुर्यात्। नदाहदिनात्॥ ॥अंगिराः। अ
नग्निमतउक्तं तेःसाग्नेः संस्कारकर्मणः। शुद्धिः
संचयनंदाहात्मृताहस्तु यथातिथिः॥ ॥अ
थसाग्निकस्यदेशांतरमृतस्यअस्थ्नां यज्ञा
नेवालाभेसति [illegible]। अस्थ्नां लाभे अस्थि
भिःप्रतिकृतिंकृत्वा। अस्थ्नामलाभेशौनका
दिविधानेनपाला[illegible]निर्मितां प्रतिकृ
तिंकृत्वातांदग्ध्वा [illegible]॥ दाहादाशौचिनः
स्युः। अनाग्निकस्य[illegible]अस्थिप्रतिकृतिंवापा
लाशनिर्मितांप्रति[illegible]कृत्वादग्ध्वाज्ञात
यस्त्रीण्यहान्याशौचंकुर्युः॥

(15)

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai. "

पउदा नौचितो न्योपि कुर्यो द्विछं समा
नः॥ ॥अथैकादशाहः॥ ब्राह्मणो भोजयेद्दद्यं
होतव्यमनले तथा। पुनश्च भोजयेदेकं द्विरा
वृत्तिर्भवेदिति॥ ॥अथैकोद्दिष्टं॥ एकोद्दिष्टं
दैवहीनमेकार्घ्यैकपवित्रकं। आवाहनाग्नौक
रणरहितं त्वपसव्यवत्॥ ॥अथ वृषोत्सर्गः॥ ॥
एकादशेह्नि प्रेतस्य यस्य नोत्सृज्यते वृषः।
प्रेतत्वं सुस्थिरं तस्य दत्तैः श्राद्धैः शतैरपि॥
॥ ॥अथ प्रत्यब्दं वृषोत्सर्गाभावे प्रत्याम्ना
यः॥ वृषोत्सर्जनं नोक्तं [illegible] गावः कथं च ना
[illegible] द्विःपिष्टे [illegible] वृषं कृत्वा विमोचयेत्॥
॥ ॥अथ वृषोत्स[illegible]विशेषः। संग्रहे। प
तिपुत्रवती नारी [illegible] मृता यदि। वृषो
त्सर्गं न कुर्वीत [illegible] यस्विनीं। पति
पुत्रयोः सा हि [illegible]॥ अथाशौचांत
रेपि वृषोत्सर्गः [illegible]॥ मृतके मृतके वैवाद्य
नीयं स्मृतकं यदि। पिंडदानं प्रकुर्वीत वृषोत्स
र्गं तथैव च। न हन्यात्सूतकं कर्म द्वादशैकाद
शाहिकं। शुद्धो वा यदि वाशुद्धः कुर्यादेवावि
चारयन्॥ ॥अथ मासिकानि॥ तानि च
कृत्वा सपिंडनं कार्यं॥ गोभिल लौगाक्षी॥ आ
द्धानि षोडशादत्त्वा नैव कुर्यात्सपिंडनं। श्रा
द्धानि षोडशापाद्य विदधीत सपिंडनं॥ का
तत्कर्णः। द्वादशप्रतिमास्यानि आद्यं षाण्मा
सिके तथा। त्रैपक्षिकाब्दिके चेति श्राद्धान्येता
नि षोडश॥ याज्ञवल्क्यः॥ मृतेहनि तु कर्तव्यं
प्रतिमासं तु वत्सरं। प्रतिसंवत्सरं चैवम

"A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(१७)

मध्येपुत्रजनने॥ ॥आशौचेतुसमुत्पन्ने
जन्मयदाभवेत्। कर्तुस्तात्कालिकीशुद्धिः
शौचेनशुद्ध्यति॥ ॥अथाशौचेसंध्या॥ स्ना
यजपहोमादीनाशौचेवर्जयेत्सदा। संध्यातुमन
सा कुर्यादर्घ्यमात्रंसमंत्रकं॥ असगोत्रःसगोत्रो
वा यदि स्त्री यदि वा पुमान्। प्रथमेहनियोदद्या
त्सदशाहंसमापयेत्॥१॥ असगोत्रमपिप्रेतंदा
हयेद्यः कृपयावन। सचापिगोत्रिभिस्तुल्यमाशौ
चंमुनिभिःस्मृतं॥२॥ अंतर्दशाहदाहेतुशेषतः
शुचयोऽखिलाः। बहिर्दशाहदाहेतुदाहादि
त्रिदिनंसमं। आगाम्याशौचमध्येहदाहेज्ञातीनांत्रि
दिनंस्मृतं। आगम्य... कर्तुरन्येषांतुनवि
द्यते॥१॥ आशौच... पूर्वनाशौचेतुगो
त्रिणां। अनेकाब्द... दाहाद्दाहत्रिदिनं
समं॥१॥ प्राप्याहि... वस्याकर्तुस्तुस्ति
तथापिच। कर्त्री... पूर्वग्रहेपूर्णेतथापो
द्धिता। इदंसर्वंशव... ह्यवेदितव्यं॥ ॥अ
थजननमरणारंभोऽहोरात्रविभागः॥ रा
त्रिमात्रंत्रिधाकुर्याद्द्वौभागौपूर्ववासरे। तृ
तीयःप्रथमेह्नस्याज्जन्ममृत्युरजःसुचा
स्तात्मध्येदशोर्ध्वापातेनिर्णयः। अधिव्ये॥ ॥
प्रवृत्ताशौचवर्तेत्रस्तुयदिदर्शप्रपद्यते। समा
प्यचोदकंपिंडान्स्नानमात्रंसमाचरेत्।
पैठीनसिः॥ ॥आद्यंतावेवकर्तव्याप्रेतपि
उदकक्रिया। द्विरैदंवेतुकुर्वाणःपुनःशाव
समश्नुते॥ ॥मातापित्रोर्विशेषः॥ गौतमः
अंतर्दशाहेदर्शश्चेत्तत्रसर्वंसमापयेत्॥

(१७)

Joint project of the Rajwade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

समाचरेत्॥ पूर्वाशौचस्य रात्रिशेषे आशौ
चांतरपतति तत्र विशेषः॥ रात्रिमात्रशे
षे पूर्वाशौचे यद्याशौचांतरं तर्हि पूर्वाशौचे
समाप्य अनंतरं द्वाभ्यां रात्रिभ्यां शुद्धिः। त
स्या एव रात्रेः पश्चिमे यामे आशौचांतरंति
स्त्रभी रात्रीभिः शुद्धिः। न तु तच्छेषमात्रेणेति
विज्ञानेश्वरः। रात्रिशेषे सति द्वाभ्यां प्रभाते
ति तिसृभिर्दिनैरिति॥ ॥ज्ञातीनां मरणे ब्र
ह्मचारिणां नास्त्याशौचं तथा। अतस्तिलोदकं ते
भ्यो न दद्यद्ब्रह्मचारिणः॥ ॥मातापित्रोस्तु
विशेषः॥ ॥मातापित्रोर्मृतौ ब्रह्मचारिणाम
प्याशौचं तत्। [illegible] नैरस्मादयमेव
तिलोदकं। ॥[illegible]पशु त्वल्पपुत्रेऽज
न्मपदाभवेत्। [illegible]कालिकं शुद्धिः पूर्वा
शौचेन शुध्यति। [illegible]शौचे [illegible]शा वाशौचसं
पाते। प्रेतशुद्धिस्तत्[illegible] पिंडदानं यथावि
धि। प्रारब्धे प्रेतपिंडे तु मध्ये चेज्जननं भवे
त्। तथैवाशौचपिंडांस्तु शेषान्दद्याद्यथावि
धि। मातुः पक्षिणी मध्ये पितुरेकादशाहे
कुर्यात्। आद्यश्राद्धमशुद्धोऽपि कुर्यादेकाद
शेऽहनीति॥ ॥आशौचं द्विविधं॥ अस्पृश्य
त्वप्रयोजकं कर्मानधिकारलक्षणं च। याव
त्स्नातकमस्पृश्यता स्नानतः[illegible]
अन्येषां तु स्नानोत्तरमशुचित्वं नाधि
कं तु तेषां कर्मानधिकारित्वं॥ ॥आशौ

Joint property of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

वते।१। नामकरणा दानंतरं शिशुमरणे संपूर्ण द
शाहः॥ ॥अथ बालाशौचं॥ दशाहादूर्ध्वं नामक
रणात्पूर्वं शिशुमरणे निखननमेव॥ नामयुक
कृदानं। ज्ञातीनां तु सचैलस्नानात्सद्यः शुद्धि
नामकरणादूर्ध्वं दंतजननात्प्राक्मरणे तु दह
नखननयोर्विकल्पः। दहनं खननं वा। अन्नप्रा
शनं तु कृताकृतं। खनने पक्षे तु सद्यः शुद्धिः।
दंतजननादूर्ध्वमपि। त्रिवर्षपर्यंतमकृतचूडस्य
दहनखननयोर्विकल्पः। खनने एकाहं दहने
त्रिरात्रं। ऊनाद्विवर्षीयं तं अनुगमनं नमपि कृ
ता कृतं। द्विवर्षादूर्ध्वं अनुगमनं नित्यमेव। कृ
तचूडस्य तु त्रिवर्षात् पूर्वमपि तु उदकं दहनं दहन
मुदकदानं त्रिरात्रमाशौचं त्रियतमेव। माता
पित्रोस्तु उपनी कृतकी मरणे दहनखननयोर
विशेषेण त्रिरात्रं वै [illegible] स्वादभिसंबंधाद् तु
रूंध्यादयं त्र्यहमि तव [illegible] नात्। अदंतजन्मने
नात्सद्य आचूडात् एकरात्रमिष्यते। त्रिरात्रमा
व्रतादेशात् दशरात्रमतः परं। एतत्सपिंड
विषयं। मातापित्रोस्तु नामकरणादूर्ध्वं त्रि
वर्षपर्यंतं त्रिरात्रं वै जिकसंबंधात्। एत
त्सर्वं सान्निधिमरणे ज्ञेयं। असान्निध्ये मर
णे श्रुते कालाशौचं नास्ति॥ स्नानमात्रे
णैव शुद्धिः॥ ॥अथ सपिंडसमानोदक
गोत्रजलक्षणं। कूटस्थमारभ्य सप्तपुरु
षाः सपिंडाः। ततः सप्त समानोदकाः।
तदुत्तरं गोत्रजा एव। यत्र सपिंडानां

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com